

Hak Arama Yolu Olarak Siber Toplum Bekçiliği: Rabia Naz Davası Örneği

Aydın, Sena¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, (Türkiye)

e-mail:senaaydin@ticaret.edu.tr

Öz

Siber toplum bekçiliği (cyber vigilantism), herhangi bir adli ya da etik vakayla ilgili adalet, güven ya da düzen tesis etme adına sorumluya, faile ya da zanlıya yönelik caydırma, ihbar etme veya cezalandırma amaçlı eylemlerin de dahil olduğu çevrimiçi hareketlerdir. Terimi (cyber vigilantism), eylemin amacı dolayısıyla “ihkak-ı hak” ya da “kanunsuz adalet” çevirileriyle de ifade etmek mümkündür. Linç kültürünü çevrimiçi ortamda tetiklemeye ya da ivmelendirmeye yol açması bir yana, siber toplum bekçiliği aynı zamanda siyasi veya sosyal alanda adaletin sağlandığına dair inancın zedelendiği durumlarda mağduriyetini ispat etmeye çalışan aktörler için son çare olma potansiyeli taşıyabilir. Adalet mekanizmalarının işlevini kaybettiğine dair inancın güçlendiği; toplumsal normların birtakım moral değerleri çığneyerek belli toplumsal grupların dezavantajına sebep olduğu durumlarda siber toplum bekçileri, kamuoyu vicdanını dürtecek bilgileri çevrimiçi ortamlarda ifşa ederek toplumsal düzeyde bir farkındalık yaratmada, kamu bilinci ve kolektif bir sağduyu oluşturmada işlevsel bir rol üstlenebilir. Bu çalışmanın amacı gazetecilik faaliyetinin kamu yararını gözetmemesi durumunda Türkiye’deki siber toplum bekçiliğinin işlevini anlamaya çalışmaktır. Bu bağlamda, önce intihar ettiği söylenen ancak daha sonra babasının Twitter’daki mücadelesiyle olayın tüm seyrinin değiştiği Rabia Naz’ın davası incelenir. Rabia Naz’ın yaşadığı ilçedeki seçim sonuçlarını dramatik bir şekilde değiştirecek kuvvette bir toplumsal meseleye dönüşen davasının kamuoyu vicdanında yer etme süreci siber toplum bekçiliğinin dört ana tipolojisi üzerinden (işaretleme, sorgulama, avlama, organize sızıntı) ele alınır; siber toplum bekçiliğinin toplumsal adalet ve güven duygusunun tesis edilmesine ilişkin yeri tartışılır.

Anahtar kelimeler: Siber toplum bekçiliği (cyber vigilantism), linç kültürü, hak arama, Twitter, sosyal medya,

Cyber Vigilantism and Civic Participation in Turkey: The case of Rabia Naz

Abstract

The issues discussed on social media generally have two main themes. One of these is politic issues such as the role of social media on shaping organizational forms, its impact of change on the way of organization, or new practices of democracy. The second one is social issues such as various scenarios of the present and the future, predominantly from a pessimistic perspective, based on the concepts of security, privacy, transparency. However collective intelligence created by cyber vigilantes on social media can be the ultimate remedy for victims of injustice or corruption in the political or social sphere. Cyber vigilantism by creating collective intelligence, raising public awareness, and triggering social reflex, can be a functional phenomenon to procure legal justice or public morality. This study attempts to grasp the lines of cyber vigilantism in Turkey. In this regard, it is examined the case of Rabia Naz, who at first it had been said to committed suicide, but then thanks to her father’s struggle on Twitter, the whole course of the event changed. He has elicited that the case was distorted with false statements, and many public institutions and politic actors tried to cover up the reality. It was understood that it was not suicide. It has turned into her father’s struggle pursuing the necessary punishment for the murderers of his daughter. His battle has made such a social impression that even the local election results in the county where Rabia Naz lived, dramatically changed. What it is supposed that the story of Rabia Naz, as the well-publicized case, is a fertile and glaring example with contextual details to display what extents of civic participation accumulated by cyber vigilantes in Turkey.

Keywords: Cyber vigilantism, civic participation, Twitter, collective intelligence, lynching, social media.